

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

STTK ry lausuu pyydettyinä lausuntona seuraavaa

STTK ei pidä ajatusta rikosprosessin sisäisestä preklusiosta kannatettavana. Asianosaiset eivät useinkaan käytä esitutkinnassa avustajia. Tämän vuoksi asianosaisille ei voida lisätä vastuuta prosessista. Prosessien nopeuttaminen voi pahimmillaan johtaa lopputuloksen laadun ja asianosaisen oikeusturvan heikkenemiseen.

Sähköisen järjestelmän kehittäminen, jossa asianosaiset pääsisivät aikaisemmassa vaiheessa tutustumaan esitutkimateriaaliin, on harkitsemisen arvoinen idea. On kuitenkin arvioitava, saavutetaanko kalliin ja aikaa vievän järjestelmäkehitystyön puitteissa niitä hyötyjä, joita uudistuksella tavoitellaan.

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

STTK katsoo, että kirjallisen menettelyn, poissaolokäsittelyn ja asiamieskäsittelyn laajentamista on syytä arvioida. Perusoikeuksien toteutuminen on kuitenkin turvattava kaikissa olosuhteissa. Myös etäyhteyksiä olisi mahdollista käyttää enemmän jo nykyainsäädännönkin puitteissa.

Idea ”virtuaalikäräjäoikeudesta” tai juttujen jakamisesta tasaisemmin käräjäoikeuksien kesken on kannatettava niissä tapauksissa, joissa suullista käsittelyä ei ole tarpeen järjestää.

Oikeuslaitostyöryhmän jatkotyössä on syytä täsmentää, minkälaisilla toimintatapoja ja osaamisen kehittämistä koskevilla kehityshankkeilla prosesseja on mahdollista tehostaa oikeusturvan siitä kärsimättä. Toiminnan kehittämiseen ja koulutukseen on kohdennettava lisää resursseja.

STTK yhtyy näkemykseen siitä, että riita-asioiden oikeudenkäyntien yksi suurimmista ongelmakohtista on oikeudenkäyntien kalleus. Kuluriskit voivat vähentää kansalaisten mahdollisuuksia saattaa riita-asioita tuomioistuimen arvioitavaksi. Tämän vuoksi on perusteltua harkita kulukattoa oikeudenkäyntikuluille. Kuluriskit on syytä huomioida myös tuomareiden koulutuksessa. Vahvemmalla prosessinjohtolla voidaan puuttua kulujen muodostumiseen muun ohella karsimalla ylipitkiä kirjelmiä ja tarpeetonta todistelua.

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

STTK yhtyy näkemykseen siitä, että tuomioistuinten toimivaltajakoa työ- ja virkamiesoikeudellisten asioiden käsittelyssä on syytä selvittää.

Työtuomioistuimessa tulkintaongelmia syntyy erityisesti siitä, milloin on kyse työehtosopimuksen tulkinnasta.

Kuluvan hallituskauden aikana valmisteltu työlainsäädäntö (esimerkiksi työtaisteluoikeus, paikallinen sopiminen) on ollut siinä määrin tulkinnanvaraista, että myös se on omiaan lisäämään tuomioistuinten toimivallanjakoon liittyviä epäselvyyksiä.

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

-

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

-

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

Osaava, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö on oikeuslaitoksen toiminnan kannalta keskeisessä asemassa. Toimenpide-ehdotuksissa on tunnistettu monipuolisesti tekijöitä, joilla henkilöstön saatavuutta, osaamista ja sitoutumista on mahdollista lisätä.

Oikeuslaitoksen työnantajakuvan kirkastaminen ja monipuolisten urapolkujen kehittäminen voivat lisätä oikeuslaitoksen houkuttelevuutta työnantajana.

STTK huomauttaa, että määräaikaisten virkasuhteiden suuri määrä vaikuttaa suoraan henkilöstön pysyvyyteen. Oikeustoimessa määräaikaisia virkasuhteita oli VM:n mukaan vuonna 2023 n. 20 %. Henkilöstörakenteen tulisi tukea osaavan ja motivoituneen henkilöstön työskentelyä. Tämän vuoksi

oikeushallinnon tehtävissä tulisi painopisteen olla vankinaisissa virkasuhteissa ja määräaikaishuuksia tulisi käyttää lähinnä sijaisuuksiin.

Henkilöstön osalta yhtenä tavoitteena ovat kilpailukykyiset, houkuttelevat ja kannustavat palvelussuhteen ehdot. Valtion virastojen välisessä vertailussa keskeinen kilpailutekijä on palkkaus. Hallinto- ja substanssitehtävissä kilpailukykyisyys ei tällä hetkellä toteudu, vaan vertailussa muiden hallinnonalojen virastoihin palkkataso on matalampi. Tämä vaikuttaa myös henkilöstön saatavuuteen. Palkkapositioita voidaan kehittää osana virkaehtosopimusten neuvottelutoimintaa, mutta myös työnantajan toimin urapolkuja kehittämällä ja aktiivisella palkkausjärjestelmän soveltamisella.

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

STTK pitää työryhmän oikeuslaitos -työryhmälle asetettuja tavoitteita kannatettavina. Oikeudenkäytön vahva riippumattomuus, laadukkaan oikeusturvan tuottaminen ja käyttäjälähtöisyys ovat keskeisiä hyvän oikeudenkäytön osatekijöitä. Kokonaisarvion tekeminen oikeuslaitoksen toiminnasta ja kehittämistarpeista antaa hyvät edellytykset jatkokehitystyölle. Selvää kuitenkin on, että raporttien laatimisen jälkeen kehittämistyöhön on toimintatapamuutosten lisäksi kohdennettava jatkossa myös riittävästi rahoitusta ja resurssointia.

Ahtiainen Minna
STTK ry.